

Zaproszenie na XXXII Seminarium „Wybitni Elektrycy Polscy”

Szanowni Państwo, serdecznie zapraszamy do udziału w kolejnym seminarium z cyklu „Wybitni Elektrycy Polscy”, które odbędzie się 15 listopada 2023 r. w sali konferencyjnej Wydziału Elektrycznego Politechniki Warszawskiej (gmach Starej Kotłowni). Seminarium jest dla nas szczególne, gdyż poświęcone będzie m.in. doc. Romanowi Trechcińskiemu – członkowi honorowemu SEP (w listopadzie 2023 roku przypada 100. rocznica Jego urodzin) oraz Janowi Wiktorowi Kożuchowskiemu.

Podczas seminarium prezentowana będzie również kolejna pozycja z cyklu „100 książek na 100-lecie SEP” pt. „Elektryczność i wszechświat. Materiały poświęcone pamięci Romana Trechcińskiego jr. (1923-2007)” – wydana dzięki wsparciu prof. Jana Felickiego, przyjaciela Romana Trechcińskiego. Chętni będą mieli możliwość zakupu książki na miejscu.

Serdecznie zapraszamy!

Biuro SEP

Jan Wiktor KOŻUCHOWSKI (1911-1994). Ekonomista, inż. el., elektroenergetyk, świetny organizator, prof. zw. Ur. 19 V 1911 w Łodzi. Po uzyskaniu matury w Łodzi (1931), podjął studia wyższe w WSH w W-wie (później SGPiS), ukończ. w 1936 r. Równoległe rozpocz. studia na WE PW (1932), ukończ. w 1938 r. Pocz. pracował u K. Szpotkańskiego, a po 3-ch mies. był kier. warsztatów w firmie Elis. Po wybuchu II w.św. Walczył w 3. Baonie Przeciwpancernym GISZ. Po 18 IX 1939 zbiegł z internowania w Rumunii i przedostał się do Francji, tam w stop. kapr. dowodził drużyną komp. szturmowej w walce na wzgórzach Clos du Doubs i w Wogezach. Po zawiesz. broni przez Francję (VI 1940) intern. w Szwajcarii. Tam w wojsk. obozie uniwersyteckim w Winterthur prow. św. oraz wykł. z fizyki dla internowanych. Nostryfikował dyplom inż. (1945) i uzyskał stop. dra n.t. (1946) na ETH w Zurychu. Wyjechał do Centrum Studiów zorg. przez prof. K. Drewnowskiego w Brukseli. W VIII 1946 powrócił do kraju i prac. w instytucjach centr. i równoległe w Pol.Wrocławskiej (PW) jako kierownik Kat. Gosp. Energetycznej – KGE (od 1 I 1947). Był m.in.dziedzikiem WE PW. KGE wyposażył w nowoczes. lab. (1952) z niezbędn. stanów. bad., m.in. w analizator sieciowy pr. przem. Zajm. się probl. eksploatacji i plan. rozw. sys. energet. oraz automatyzacją urz. wytw. i całego sys. Był współtwórcą Inst. Energetyki (IEN) w W-wie, w l. 1956-1959 – dyr. ds. nauk. Na pocz. l. 60. Zorg. IASE (Inst. Aut. Sys. Energet.) – w r. 1969 miał 600 prac. W r. 1972 przenies. do IIEiEn PW gdzie zorg. specj. Inform., Ster. i Zarządz. w el-energ. Działal. w NOT, PTC, PTETiS, Wr. Tow. Nauk., wielu komitetach i r.nauk. Wypromował 35 dr. n.t. Opubl. 60 pr. nauk., 9 ks. i skrypt. Czł. hon. PTC i PTETiS.

Roman TRECHCIŃSKI jr. (1923-2007). Doc. dr inż. radiotechnik, konstruktor elektroniki, polarnik, organizator, specjalista elektroniki jądrowej, por. AK, wielki patriota. Ur. 13 XI 1923 r. w Warszawie. Przed wojną, ukończył Gimn. im. S. Staszica, uzyskując tzw. „małą maturę”. W czasie okupacji niem. ukończył Lic. Telekomunikacyjne (1942) i otrzymał dypl. technika radiotechniki. Naukę kontynuował w tzw. Państw. Wyższej Szkole Technicznej uruch. przez Niemców w gmachach PW, w której Polacy tajnie realizowali program politechniki. Jako 17-latek, zorg. pryw. warsztat radiowy zlokaliz. w Zakł. Fizyki PWST, kier. przez jego ojca, tam prod. i napraw. odb. radiowe i nadajniki telegraficzne dla konspiracji. Był żołnierzem ZWZ-AK od 1940 r. W 1942 r. warsztat przejął AK, a RT został ppor. łączności. W warszt. montowano i strojono odb. OBA, b. selektywne i czułe. W czasie Powst. Warsz. (1944) uruchamiał radiostację „Blyskawica”. Po Powstaniu opuścił miasto i został szefem łączności Stefana Korbońskiego – Delegata Rządu. Po wojnie ujawnił się 1 VIII 1945, prac. w instytucjach telekom. Dypl. mgra inż. uzysk. na WE PW (1949). Po doktoracie, został docentem w IBJ. W Inst. Łączności skonstruował 4 znakomite goniografy do bad. „radio-trzasków” dla UNESCO (1956) do pracy m.in. w Wietnamie i na Spitsbergenie. Był z-cą kier. wyprawy polarnej na Spitsbergen (1957/58). W IBJ wproW. sys. pomiarów i sterowania CAMAC. Propagator energetyki atomowej, zorg. m.in. Międzynar. Konf. Elektroniki Jądrowe dla Polski (NPPP 2006) w Domu Technika NOT w W-wie. Zorganizował stow. SEREN. Czł. hon. SEP.

Zob. <http://wpw.cep-pw.edu.pl>

Sekcja Automatyki
i Pomiarów
OW SEP im. Kazimierza
Szpotkańskiego

ZAPROSZENIE

na

XXXII SEMINARIUM WEP

poświęcone pamięci

Wybitnych Elektryków Polskich

Jana Wiktora KOŻUCHOWSKIEGO (1911-1994)
i
Romana TRECHCIŃSKIEGO jr. (1923-2007)

15 listopada 2023 r. godz. 16:00 – 19:00
w sali konferencyjnej
Wydziału Elektrycznego Politechniki Warszawskiej,
gmach Starej Kotłowni (sala 4 i 5)
przy Placu Politechniki 1 w Warszawie

XXXII SEMINARIUM SAiP OW SEP
z serii WEP
(Wielcy/Wybitni Elektrycy Polscy)

Poświęcone pamięci
Wybitnych Elektryków Polskich

Jana Wiktora KOŻUCHOWSKIEGO (1911-1994)
Romana TRECHCIŃSKIEGO jr. (1923-2007)

GOŚCIE HONOROWI

Prezes SEP — Sławomir Cieślík,
Prorektor Politechniki Warszawskiej — Mariusz Malinowski
Dziekan Wydziału Elektrycznego PW — Lech Grzesiak
Prezes OW SEP — Andrzej Englert

KOMITET ORGANIZACYJNY

Andrzej Marusak — *przewodniczący*
Robert Borysik
Paweł Krajewski
Piotr Marusak

SEKCJA AUTOMATYKI I POMIARÓW Oddziału Warszawskiego
Stowarzyszenia Elektryków Polskich
ul. Czackiego 3/5, 00-043 Warszawa, lok. 140
tel. 22-827-38-46, <http://apw.ee.pw.edu.pl/>, e-mail: biuro@sep.warszawa.pl

PROGRAM

OTWARCIE SEMINARIUM — godz. 16:00, s. 4

Promocja książki pt:

„Elektryczność i wszechświat - materiały poświęcone pamięci Romana Trehcińskiego jr. (2023-2007)”
— z cyklu “100 książek na 100-lecie SEP. (15’)

REFERATY OKOLICZNOŚCIOWE 16:15 - 17:15

„Jan Wiktor KOŻUCHOWSKI (1911-1994)”
— Andrzej Marusak, dr inż., Przew. SAiP OW (30’)

„Roman TRECHCIŃSKI jr (1923-2007)”
— Jan Felicki, prof. dr inż., członek OEIT SEP (30’)

Dyskusja

REFERATY OGÓLNE I TECHNICZNE 17:15 - 18:10

„Fale grawitacyjne — powstawanie, detekcja”
— Andrzej Skorupski, dr inż. członek OEIT SEP (35’)

„IFA (Internationale Funkausstellung czyli Międzynarodowa Wystawa Radiowa) Berlin 2023”
— Cezary Rudnicki, mgr inż., członek OEIT SEP (20’)

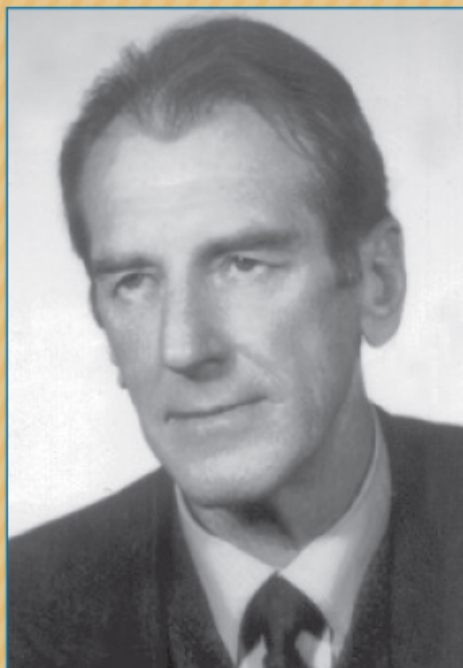
ZAKOŃCZENIE SEMINARIUM — godz. 18:10

POCZĘSTUNEK — od godz. 18:10 do 19:00 w sali 5

STOWARZYSZENIE ELEKTRYKÓW POLSKICH

ELEKTRYCZNOŚĆ I WSZECHŚWIAT

Materiały poświęcone pamięci
Romana Trehcińskiego jr.
(1923-2007)

„Ludzie niezwykli w swym działaniu mają prawo do formułowania oryginalnych tez, które nie muszą być przyjęte przez ogół społeczności. Ale warto pamiętać, że postęp cywilizacyjny, a szczególnie rozwój nauki i techniki najczęściej jest poprzedzony sporami i rzeczowymi dyskusjami, nawet trudnych do zaakceptowania propozycji.”

Sławomir Cieślík
prezes SEP

Oddajemy w Państwa ręce 14. pozycję z jubileuszowego cyklu wydawniczego „100 książek na 100-lecie SEP”. Ten wieloletni cykl został uruchomiony w 2018 roku przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Elektryków Polskich, jako oryginalna forma realizacji celów statutowych, w tym: propagowanie twórczości naukowej i inżynierskiej we wszystkich dziedzinach elektryki oraz w dziedzinach pokrewnych, działając na rzecz podnoszenia poziomu kompetencji zawodowych elektryków, a także popularyzowanie elektryki, jej historii i twórców. Głównym celem cyklu jest prezentacja publikacji przeglądowych, naukowych i dydaktycznych z zakresu szeroko rozumianych nauk elektrycznych i pokrewnych, a także sylwetek wybitnych ludzi, którzy wnieśli znaczący wkład w rozwój elektryki.

Seria wydawnicza „100 książek na 100-lecie SEP”

dotychczas ukazały się:

1. Kazimierz Tadeusz Szpotański (1887-1966)
2. Ewald Georg Kleist. Wielki odkrywca z małego miasta. Kamień Pomorski 1745
3. Ks. Józef Herman Osieński. Pierwszy polski elektryk. Pionier techniki odgromowej [Wyd. I i II popr.]
4. Rozkład prądów w antenach liniowych. Praca doktorska wykonana w Katedrze Radiotechniki Politechniki Wrocławskiej
5. Historia i pamięć. Włodzimierz Krukowski (1887-1941). Twórca lwowskiej szkoły pomiarów elektrycznych
6. Profesor Józef Węglarz (1900-1980). Wychowawca wielu pokoleń inżynierów elektryków i autorytet w dziedzinie maszyn elektrycznych
7. Historia Oddziału Radomskiego Stowarzyszenia Elektryków Polskich (1921-2021)
8. Historia Oddziału Toruńskiego Stowarzyszenia Elektryków Polskich (1921-2021)
9. Księga Jubileuszowa SEP. 100-lecie Stowarzyszenia Elektryków Polskich (1919-2019)
10. Michał Doliwo-Dobrowolski i prąd trójfazowy przemienny. Początki nowoczesnej techniki napędowej i przesyłu energii elektrycznej
11. Profesor Kazimierz Bisztyga (1922-2010). Wychowawca wielu pokoleń inżynierów elektryków, autorytet w dziedzinie napędów elektrycznych i działacz stowarzyszeniowy
12. Henryk Bajduszewski. Moje meandry życiowe [Wyd. II]
13. Poczet Pierwszych Polskich Elektrotechników urodzonych do końca XIX wieku. Biogramy
14. Elektryczność i wszechświat. Materiały poświęcone pamięci Romana Trechcińskiego jr. (1923-2007)

ISBN 978-83-66668-36-2

Spis treści

Słowo wstępne – prezesa SEP prof. Sławomira Cieślika	5
Słowo wstępne – b. prezesa SEP w latach 2014-2022 dr inż. Piotra Szymczaka	7
Wstęp.....	9
Część I Biograficzna.....	10
1.1. Autoreferat z 1 lutego 2001 r., <i>Roman Trehciński</i>	10
1.2. Wykaz wybranych publikacji Romana Trehcińskiego	18
1.3. Wywiad z Archiwum Historii Mówionej – Muzeum Powstania Warszawskiego 1944.....	21
1.4. Wspomnienia o Romanie Trehcińskim	33
1.4.1. Wspomnienie, <i>Jan Felicki</i>	33
1.4.2. O wizjonerze, który dostrzegł szanse systemu CAMAC na polskim rynku elektronicznym, <i>Andrzej Szalewicz</i>	38
1.4.3. Roman Trehciński – takim go zapamiętałem., <i>Jan Grzybowski</i>	44
1.4.4. Moje wspomnienia, <i>Krzysztof Feliks Rzymkowski</i>	47
1.4.5. „Wspaniały człowiek i wielki przyjaciel” – wspomnienia z Biura SEP, <i>Iwona Fabjańczyk</i>	49
Część II Prace z obszaru fizyki.....	54
2.1. Wyjaśnienie.....	54
2.2. Doppler kontra Michelson.....	55
2.3. Elektryczność i Wszechświat	63
2.4. Czas	80
2.5. Neutrino	86
Fotokronika	111

1.4. Wspomnienia o Romanie Trehcieńskim

1.4.1. Wspomnienie

16 warszawa.gazeta.pl

STOLECZNA Pożegnania wyborcza.pl

WSPOMNIENIE (1923-2007)

Roman Trehcieński (jr)

P przed sześcioma laty odszedł od nas Roman, człowiek skromny, o wielkich zaletach umysłu i charakteru. Miał wielu przyjaciół. Wśród ludzi, którzy Go znali, nie było chyba nieprzychylnych Mu. Był wzorcem pozytywnego, skutecznego działania.

Roman Trehcieński (jr) urodził się w Warszawie 13 listopada 1923 roku. Jego ojcem był Roman Trehcieński (sr) - profesor Politechniki Warszawskiej, twórca kierunku studiów w zakresie telekomunikacji na tej uczelni, wie-

stańców, część w rękach niemieckich. Roman, niezrażony sytuacją, zdołał przedostać się do Gmachu Fizyki i wyładował torbecebnymi elementami. Otrzymało się jednak, że w czasie gdy wybierał elementy, Gmach został otoczony i powrót drogą naziemną stał się niemożliwy. Roman doskonale znalazł toron i wiedział, że wszystkie budynki Politechniki połączone są podziemnymi przejściami. Korzystając z tych locbów, przedostał się do Gmachu Głównego, który był w rękach powstańców, i postawione sobie zadanie

się na prototypie. Rok 1957-58 został ogłoszony przez UNESCO Międzynarodowym Rokiem Geofizycznym - polscy badacze byli silnie zaangażowani w przygotowanie programów badawczych w ramach tego przedsięwzięcia. W połowie 1956 roku prof. Czesław Contkiewicz zwrócił się do Romana z propozycją wykonania czterech goniografów do badania radiotrzasków. Początkowo planowano zakup tych aparatów w strefie dolarowej, ale wobec braku środków postanowiono wykonać je w kraju. Zadanie

Roman Trehcieński i Tadeusz Markiewicz w książce wydanej przez Iskry w 1960 roku „Halo, Spitsbergen”.

W 1960 roku Roman rozpoczął pracę w Instytucie Badań Jądrowych, miał doktorat i otrzymał nominację nadocenta, został kierownikiem Zakładu Elektroniki. Wiadomo, że oprzyrządowanie eksperymentów fizycznych stanowi najwyższe wyzwanie dla elektroniki i jest głównym (obok zastosowań wojskowych) stimulatorem postępu w elektronice. Roman znalazł się w czo-

Fot. 2. Fragment artykułu wspomnieniowego autorstwa J. Felickiego z „Gazety Wyborczej”.

Przed sześcioma laty⁶ odszedł od nas Roman, człowiek skromny o wielkich zaletach umysłu i charakteru. Miał wielu przyjaciół. Wśród ludzi, którzy Go znali, nie było chyba nieprzychylnych Mu. Był wzorcem pozytywnego, skutecznego działania.

Roman Trehcieński (jr) urodził się w Warszawie 13 listopada 1923 roku. Jego ojcem był Roman Trehcieński (sr) – profesor Politechniki Warszawskiej, twórca kierunku studiów w zakresie telekomunikacji na tej uczelni, wielokrotny wynalazca. Matką była Olga z domu Weinziehr. Przed wojną, Roman Trehcieński (jr) ukończył Gimnazjum im. Stanisława Staszica, uzyskując tzw. małą maturę. W czasie okupacji, dzięki staraniom grupy polskich inżynierów uruchomiono w Warszawie Liceum Telekomunikacyjne – Roman ukończył to liceum w roku 1942 i otrzymał dyplom technika (specjalność radiotechnika). Po ukończeniu liceum, Roman kontynuował naukę w tzw. Wyższej Szkole Technicznej, działającej legalnie na terenie Politechniki Warszawskiej (pod jej przykrywką realizowano program Politechniki). Od 1940 roku był żołnierzem ZWZ-AK. Jako siedemnastolatek zorganizował w 1940 r. prywatny warsztat radiowy, oczywiście konspiracyjny. W warsztacie

⁶ Tekst pierwotnie opublikowany w lokalnym wydaniu „Gazety Wyborczej” – „Gazecie Stołecznej” z 19 kwietnia 2013.

Fot. 13. Ryga Instytut (lata 70-te XX w.): Roman Trechciński pierwszy od lewej (z fajką), Jan Felicki czwarty od lewej (Źródło: ze zbiorów Jana Felickiego).

Fot. 14. Ryga Instytut (jw.): Roman Trechciński pierwszy od lewej, Jan Felicki czwarty od lewej (Źródło: ze zbiorów Jana Felickiego).

